

VIISI VUOTTA ASTASTA JA VEERASTA

Sähköverkon myrskynkestävyyttä parannetaan liki miljardilla eurolla vuodessa

Sähköverkon myrskynkestävyyttä parannetaan vuosittain 700–800 miljoonalla eurolla. Suurimmat summat sähköyhtiöt investoivat maakaapelointiin.

Sähköyhtiöt aloittivat laajat investoinnit sähköjakelun toimintusvarmuuden parantamiseksi, kun sähkömarkkinalaki tuli voimaan 2013.

Laki edellyttää, että vuoden 2019 loppuun mennessä puolet sähköyhtiön asiakkaista on toimitusvarman verkon piirissä. Käytännössä se tarkoittaa yleisimmin ilmajohtojen korvaamista taajamissa maakaapeloinnilla. Harvaan asutuilla alueilla metsässä kulkevia johtoja siirretään teiden varsille.

Myrskynkestävän verkon pitää kattaa kaikki asiakkaat vuoden 2028 loppuun mennessä. Suur-Savon Sähkön alueilla Etelä-Savossa Asta-myrsky katoi metsässä ja runteli sähkölinjoja viisi vuotta sitten laajasti etenkin Savonlinnan, Sulkavan, Rantasalmen ja Joroisten seuduilla. Suur-Savon Sähkötyön toimitusjohtajan **Arto Niemisen** mukaan viime vuosina sähkön toimitusvarmuutta on parannettu taajamissa merkittävästi kaapeloinnilla. Sen lisäksi metsäjohtoja on siirretty teiden varsille ja johtolinjojen ongelmapuuta käsitelty helikopterilla.

”Suur-Savon sähkön jakelualueella on kaapeloitu noin 100 kilometriä kesässä”, Nieminen kertoo.

Asiantuntija **Esa Niemelä** Energiategollisuus ry:stä laskee, että koko maassa kaapelia käytetään maan sisään vuosittain 8 000–10 000 kilometriä. Sähköverkkoja uusitaan Suomessa kaikkiaan seitsemällä miljardilla eurolla vuosien 2014–2028 aikana. Nyt investointitahti on Niemelän mukaan

noin 700–800 miljoonaa euroa vuodessa.

Hidas luvitus jarruttaa töitä Jakeluverkon parannustöitä jarruttaa hidas luvitus.

”Lupaprosessi on kehittynyt viime vuosina, mutta sen pitäisi olla nykyistä vielä paljon sujuvampi”, Niemelä sanoo.

Investointiohjelmia ei pystytty Niemelän mukaan toteuttamaan suunnitelmien mukaisesti, kun lukuisten lupien käsittelyajat venyivät eri viranomaisilla.

”Hidas ja raskas luvitus vaikeuttaa erityisesti haja-asutusalueilla, missä verkkoa pitäisi siirtää teiden varsille sekä ilma-

johtoina että maakaapeleina”, Niemelä sanoo.

Suur-Savon Sähkötyön Arto Niemisen mukaan käytännön töissä törmätään moniin esteisiin.

Esimerkiksi johdon vetäminen pienekin puron ali vaatii aluehallintovirastosta luvan, jonka käsittely kestää yhdeksän kuukautta. Jos asennetaan maakaapelia viisi kilometriä yksityistien varteen, siihen saatetaan tarvita kymmenien osakkaiden erillinen suostumus.

”Sähkömarkkinalaki antoi sähköyhtiöille keppiä, mikä on varmasti ihan hyvä asia. Meille ei kuitenkaan annettu tarpeeksi keinoja toimitusvarmuuden parantamiseen”, Nieminen sanoo.

» Lupaprosessi on kehittynyt viime vuosina, mutta sen pitäisi olla nykyistä vielä paljon sujuvampi.

ESA NIEMELÄ

Haja-asutusalueella tavoite kova Parikkalan Valon osastopäällikkö **Olli Mattila** toteaa, että myrskyjen vaikutus näkyi päätäjissä ja lainsäädännössä vasta lähelle pääkaupunkiseutua osuneiden vuoden 2011 Tapani- ja Hannu-myrskyjen jälkeen.

Puolitoista vuotta aiemmin riehuneet Asta ja Veera osuivat sen verran syrjään, ettei niitä juuri noteerattu.

Sähkömarkkinalaki vaatii haja-asutusalueilla toimivilta sähköyhtiöiltä valtavia investointeja.

Kaava-alueella ei saa olla tulevaisuudessa yli kuuden tunnin sähkökatkoja. Haja-asutusalueella raja on 36 tuntia.

Kaakkois-Suomessa Parikkalan, Rautjärven ja entisen Pun-kaharjun alueella toimivassa Parikkalan Valossa uskotaan, että taajamat kaapeloimalla tavoitteeseen päästään aikataulussa.

Sen sijaan kaikkien talouksien saaminen mukaan vuoden 2028 loppuun mennessä tuntuu vaikealta. Investointien pitäisi jo nyt olla noin kaksinkertaiset nykyiseen nähden.

Investointien rahoitus on vaikeaa. Energiavirasto valvoo, että voittoa saa tuottaa vain 3–5 prosenttia vuodessa. Sillä pitäisi vahvistaa tasetta ja investoida. Samaan aikaan katkosten ajalta maksetut käyttökorvaukset ovat nousseet. Niihin käytetty raha on aina pois investoinneista, joilla katkoksia voitaisiin vähentää, Mattila harmittelee.

**JUHA KAIHLANEN
TERHI TORIKKA**

”Se tuhat tuntia taitaa olla Suomen ennätys sähkökatkoissa”

Taajamien sähköverkon kaapelointi etenee aikataulussa, mutta haja-asutusalueen uusien vaatimusten toteuttaminen tulee olemaan vaikeaa pienelle yhtiölle, kertoo Parikkalan Valon osastopäällikkö Olli Mattila. Taustalla näkyy maakaapeleita, edessä muuntaja.

PARIKKALA (MT) Parikkalan Valo -sähköyhtiön osastopäällikkö **Olli Mattila** muistaa viiden vuoden takaisen kesän elävästi.

Hänen piti palata kesälomalta suoraan työpaikan virkistyspäivään. Edellisenä yönä yhtiön alueen läpi kuitenkin pyyhkäisi Asta-myrsky ja virkistyspäivän sijaan henkilöstö aloitti valtavat korjausurakan. Sitä jatkui tiiviisti kuusi viikkoa.

Samat kuusi viikkoa kesti sähköjen palauttaminen viimeisiin kohteisiin. ”Se tuhat tuntia taitaa olla Suomen ennätys sähkökatkoissa”, Mattila sanoo.

Urakan laajuus selvisi jo varhain aamulla. ”Kun kuultiin, että Kuutostie on ollut poikki neljä tuntia, tiedettiin, ettei Simpeleen suunnalla pääsee hetkeen korjaamaan mitään. Tiet täytyi raivata ensin.”

Korjaukset aloitettiin helpommilta alueilta ja moni sai sähköt jo samana päivänä.

Järeämpi verkosto saatiin kuntoon kolmessa viikossa ja loput kolme viikkoa korjattiin taloihin meneviä pätkiä.

Moninkertainen joukko töissä Töitä teki enimmillään sata henkeä, eli 4–5-kertainen määrä yhtiön omaan väkeen nähden. ”Paikallisia sähköasentajia ja eläkeläisiä ilmoittautui pyytämättä mukaan”, Mattila kiittelee.

Lisäväkeä saatiin myös Lappeenrannasta, jonne tuho ei osunut.

Kuudessa viikossa korjauksia tehtiin 30 000 tuntia, kun normaali määrä vuodessa on 22 000 tuntia. Rahaa kului hetkessä koko vuoden budjetin verran. ”Onneksi oli vakuutus, vaikka se ei asiakkaille maksettuja korvauksia kataakaan.”

Työtä tehtiin hellesäissä aamusta myöhään iltaan kuusi päivää viikossa. ”Hyvin miehet

» Hyvin miehet jaksoivat, eikä sattunut pahempia tapaturmia. Se oli iso rutistus.

OLLII MATTILA

SEURAUKSIA

Sähköt poikki enimmillään pari viikkoa

Kesän 2010 myrskyt koskettivat jollain tavalla 450 000:ta taloutta, selvisi Energiämarkkinaviraston sähköyhtiöille lähettämästä kyselystä (MT 10.12.2010).

Sähköyhtiöistä suhteellisesti rankimmat tuhot koituivat Joroisten Energialaitokselle ja Parikkalan Valolle.

Sähköyhtiöiden pitää lain mukaan maksaa asiakkaille kor-

vauksia, mikäli sähköt ovat poikki yli 12 tuntia. Korvaussummat nousevat sitä mukaa, mitä pidempi katko on. Kesällä 2010 sähköt olivat joillakin asiakkaila poikki jopa pari viikkoa.

Korvauksia maksettiin sadalletuhannelle asiakkaalle yhteensä kymmenen miljoonaa euroa. Aikaisempina vuosina korvauksia on maksettu enimmillään miljoona euroa.

Uusi-Forssilan tilan maisemat muuttuivat Asta-myrskyssä yhdessä yössä. Vasemmanpuoleinen kuva on otettu muutama päivä myrskyn jälkeen, oikea viisi vuotta myöhemmin. Välissä tila on luopunut lehmistä ja istuttanut myrskyn runtelemaan metsäpohjaan koivikon, joka on lähtenyt hyvin kasvuun. Laitumella kasvaa nyt ohra. Tila jatkaa maanviljelyä, vaikka karjaa ei enää ole.

Asta lopetti lypsykarjat Liistonsaaresta

SAVONLINNAN (MT) Savonlinnan Liistonsaaresta oli vielä viisi vuotta sitten kaksi lypsykarjaa. Sitten tuli Asta-myrsky, joka pyyhkäisi mennessään nurin ison osan saaren metsistä.

Sähköt katkesivat yli viikoksi, eikä aggregaattia ollut heti saatavilla. Lehmät joutuivat odottamaan lypsä liian pitkään, mistä seurasi utareongelmia, kertaa entinen maidontuottaja **Ari-Pekka Fors**.

”Yli puolet karjasta oli utareulehduskierroksessa”, puoliso **Eine Hämäläinen** lisää.

Lopettamispäätös kypsyi tulehduksen kanssa taistellussa melko nopeasti ja lehmät lähtivät seuraavana vuonna.

”Tiedossa oli, että jossain vaiheessa olisi pitänyt laajentaa ja metsien osalta edessä oli iso istutusurakka.”

Saaren toinen maitotila lopetti jo pian myrskyjen jälkeen.

Oirehtivista lehmistä luopuminen oli ensin helpotus. Haimus tuli myöhemmin. ”Ei ole enää lehmä laitumella”, isäntä huokaa.

Maisema muuttui Muutenkin maisema on hyvin erilainen kuin ennen myrskyä. Käytännössä tilan kaikki metsät kaatuivat yhdessä yössä. Nyt ympärillä on taimikkoo ja piha on aiempaa tuulisempi.

”Silmä tottuu yllättävän nopeasti. Valokuvista tulee välillä sellainen olo, että olisi ihan se kiva, kun metsät näyttäisivät tuolta”, Fors sanoo.

Metsät oli vakuutettu ja asiat hoituivat Forssin mukaan hyvin. Metsäpohja siistittiin ensin kannoista, ja nyt koko alalla kasvaa pääasiassa mäntyä ja kuusta. Pihan lähelle istutettiin koivua, jotta metsä nousisi nopeammin.

Aggregaatti antaa virtaa Asta-myrskyn jälkeen taloon on tehty aggregaattijärjestelmä, joka kattaisi tarvittaessa myös navetan.

Sille on jo kerran ollut käyttöä kahden päivän sähkökatkon ajan.

”On se mukavampi, että vesi ja muut toimivat, etenkin kun on pieniä lapsia”, Hämäläinen sanoo.

Viisi vuotta sitten hän hoiti nelilapsisen perheen ruoka-huoltoja grillikatoksessa ja pesuja kaivosta nostetulla vedellä. Nuorin lapsista oli viisi kuukautta. Sitten perhe on kasvanut Elli-vauvalla.

Myrskyjä perheessä ei pelätä. ”Myrskysäällä sanon usein lapsille, ettei se ainakaan pahempi voi olla.”

”Eikä metsää voi kaatua ainakaan yhtä pahasti”, isäntä lisää.

TERHI TORIKKA

Ari-Pekka Forssin ja Eine Hämäläisen lasten edellinen trampoliini katosi Asta-myrskyssä ja löytyi myöhemmin metsästä muutaman sadan metrin päästä. Se oli lentänyt muun muassa talon ylitse. Uusi trampoliini on nyt samalla paikalla. Pomppimassa Anna ja Enni, isän sylissä Emma, joka myrskyn aikaan oli vauva.

SAKARI MARTIKAINEN